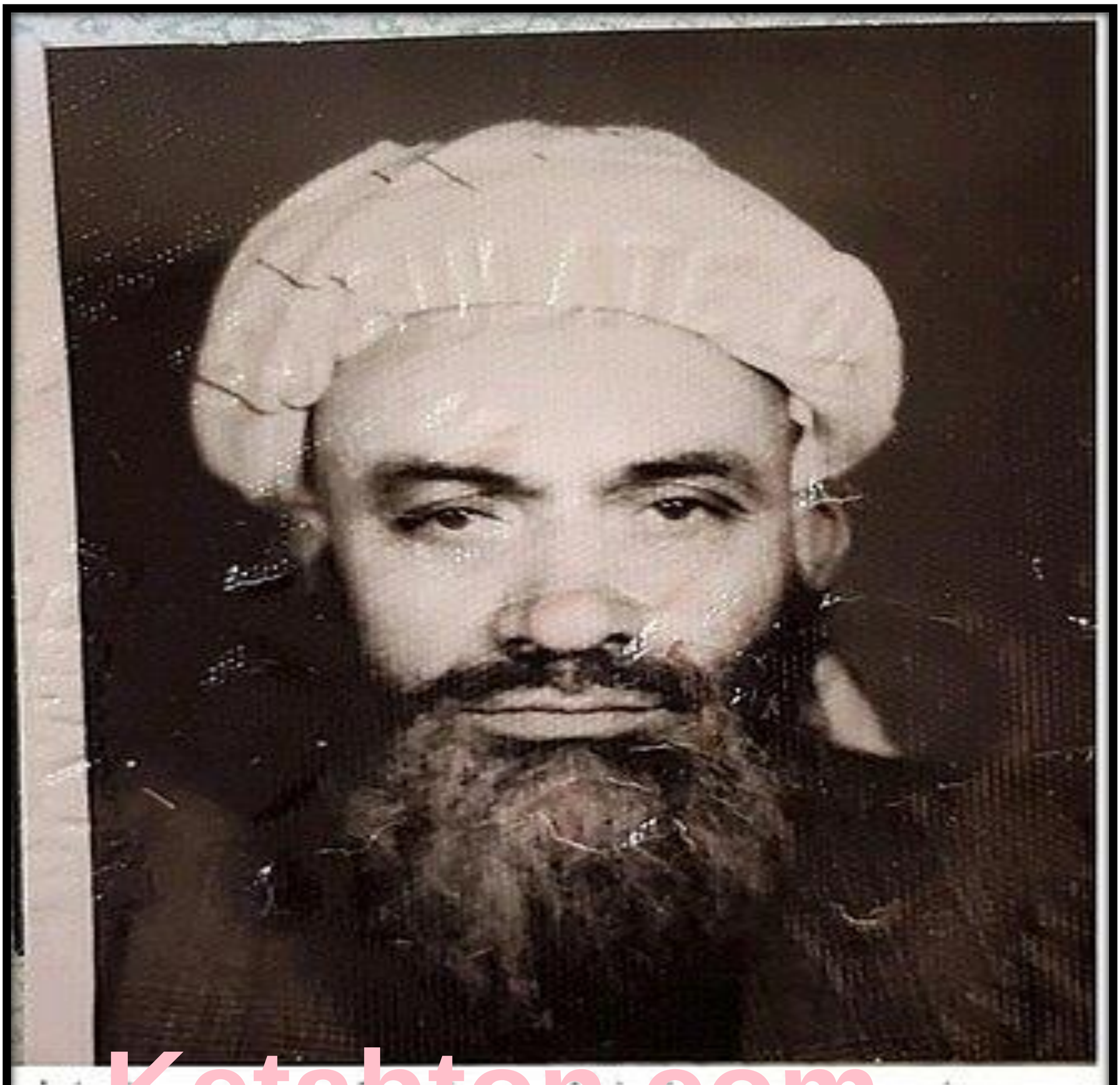

Ketabton.com

د مرحوم مولوی محمدپذیرآخندزاده ژوند لیک

لیکوال : محمدبشیرمدني

کال : ۱۴۴۳ هـ ق / ۲۰۲۲ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه.. 4
دمرحوم مولوی محمد پذیررحمه الله تعالی لنډه پیژندنه : 5
شهرت ئی : 5
ولادت یی :... 5
علمي ژوند يې :.. 5
- 6
سیاسی ژوندئی : 6
په افغانستان کې د کمونیزم خپربدل:... 7
دهجرت لار: 8
دچک د ولسوالي فتحه :.. 10
د چک او جلګې په ولسوالیو د روسانو یرغل:.. 13
دریمه ورځ روسانو د بیک سمند او چک په لور پرمختګ :.. 15
په اړه ئی دخپلو دوستانوځرګندونی :.. 16
-ښاغلی قاضی سید احمدشاه آغا وائی :... 16
٢- د مرحوم قاضی صاحب محمد پذیرپه یاد :... 19
(قاضی محمد حسن اسلامی د مرحوم قاضی صاحب دهجرت او جهاد دسختوورځوملګرئ یادښت) . 19
3- دزبیر شفیقي نظرمخکې د هجرت په لارکی تیرشو 21
خاتمه 22
دمنابعو فهرس 23

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

الحمدلله رب العالمین، والصلاة والسلام علی سیدنا محمد، وعلی آله وصحبه أجمعین، اما بعد:

د افغان ولس تاریخ له هغو سپیڅلو شخصیتونو سره وياړي چې د دین، علم، مبارزې او غيرت په ډګر کې يې ځانونه قربان کړي دي. د دوی ژوند زموږ د نسلونو لپاره مشعل‌راه او د لارې څراغونه دي.

د مرحوم مولوی محمدپذیر آخندزاده رحمه‌الله ژوند د علم، هجرت، جهاد، تقوی، او فداکاری یوه ژوندۍ بېلګه وه. هغه نه یوازې یو عالم او قاضي و، بلکې د دین یو مخلص داعي، د ولس خدمتګار، د جهاد مخکښ مبارز، او د اسلامي ارزښتونو یو ثابت قدمه مدافع و. دا کتاب د ده د ژوند لیک، جهادي مبارزې، هجرت، قرباني، او خدماتو ته یوه وفادارانه کتنه ده، دالیکنه په ډېره مینه او صداقت ترتیب شوې ده.

دا لیکنه نه یوازې د یوه فرد د ژوند تاریخي ارزښت څرګندوي، بلکې د یو ټولنیز واقعیت او د اسلامي نهضت د یوه مهم فصل روایت هم کوي، چې د تاریخ پاڼې پرې روښانه دي.

امید لرم، چې دا اثر به د علمي او تاریخي مطالعاتو لپاره یو ارزښتناک مآخذ وي، او د ځوان نسل لپاره به د الهام سرچینه وګرځي.

وما توفیقي الا باللهعلیه نوکلت و الیه أنیب

محمد بشیر مدني دمرحوم قاضي صاحب کشرزوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمرحوم مولوی محمد پذیررحمه الله تعالی لنډه پېژندنه :

شهرت ئی :

مولوی محمدپذیر دمرحوم مولوی محمدیاسین زوی اود کندل خان لمسی دی ، پلاریې مولوی محمد یاسین خپل دینی درسونه په وردگوولایت کې تکمیل ، اودپخوانی دود سره سم دوردگو ولایت دچک دولسوالی د بیک سمند درې دجلیل په کلی کی امام شو.

ولادت یی :

مولوی محمدپذیررحمه الله هم په همدی کلی کی په ۱۳۱۹هش کال کې دنیا ته خپلې سترګې وغړولی .

علمي ژوند يې :

-دخپل پلارځخه ئی لومړنی زده کړی پیل کړې خوبه وړوکوالی کی ئی دیتیم والی ځپیړه پرمخ وخوړله خوددې سره سره ئی هم خپلوزده کړوته دوام ورکړ، درسونه ئی لانه وه ختم کړی چی مورئی هم وفات شوه ، بیائی دمروجه علوموپه پوره کولوسره دجلیل دکلی ترځنګ د ټټنګ په کلی کی دجومات امام شوخوداچې دحدیثودمبارک علم سره ئی زیاته مینه درلوده دصحاح سته ؤدلویې دوری دپاره په کاپیساکی دتګاب سیمی ته لاړاوهلته ئی په ۱۳۵۱هـ ش کال کی په (الجامعه الاسلامیه المحمدیه الشریفیه) کی چی دمیاګل جان آغا تراهتمام اوسرپرستی لاندی وه (او په هغه وخت کی ئی دپوهنتون سره مشابهت درلود) لویه دوره تکمیل کړه ،

-دحدیثو دمبارک علم سره د ډیرې مینې یومثال یی وړاندې کوم کله چې زه په مدینه منوره د حدیثو پوهنځی کې محصل وم نومادځان سره څه کتابونه راوړل ، په هغه کې یوفتح الباری دصحیح البخاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح وه کله یې چې کتاب واخیست ترډیروخته یې خپل زړه ته نیولی او ډیرخوشحاله وه ، زموږملګروبه تحفې راوړې اومابه کتابونه راوړل !

-کله چې مولوی صاحب رحمه الله لویه دوره تکمیل اوبیرته خپل کلی اوامامت ته راوګرځید دحدیثودمبارک علم په خپراوی ئی پیل وکړزیات شمیرشاګردان ئی وروزل چی ډیرئی دجهاد په لیکوکی ښه وځلیدل اوخپله علمی وړتیائی وښودله ،

-داچی دعلم اوپه ځانګړی ډول دحدیثودمبارک علم سره ئی زیاته علاقه اومینه درلوده نوزیات شمیرعلمی آثارئی دبی دینه کمونستانو په راتګ سره وسوځیدل اودخاوروسره خاوری شول ، یوڅه تیت پرک آثاریې مارا ټول کړي که الله جل جلاله توفیق راکړان شاء الله تعالی ترتیب به یې کړم.

سیاسی ژوندئ :

داچی مرحوم مولوی صاحب دیوویښ ضمیرڅښتن وه په هروخت کې به دمسلمانانو په غم غمجن اوخفه وه دنظام بی عدالتی اوفحاشی خپرولوبه ډیرځوراوه چې په همدې وخت کې د کمونستانولخوا په اخبارکې یوکارتون خپور شو، چې (ما به مرد ۹ زنه جای نداریم)، یوفلم وښودل شو، چې ویل یې ما(تا به کی بګویم که خدا است).

-اوهمدارنګه کله چې په 1349 شمسی کال مرتد بارق شفیعی په لینن درود ویلی وه ، [1]دا اوداسې نور ټول اعمال ددې لامل شول، چې هغه ځوک چې اسلامي فکر لري، دې ته وهڅېږي چې د خپل فکر لپاره کاروکړي، په دې برخه کې علماؤکرامو د پل خشتي جوماتِ مخې ته ډېره لویه مظاهره وکړه. نود ظاهرشاه

---

[1] - دغي موضوع ته شفیقی صاحب هم په اسلامی پاخون نومی کتاب کی لیکنه کړی خو حقی یی حق دار ته ندی رسولی ص 14

(c) ketabton.com: The Digital Library

فاسد نظام هم په ټولوناروا ؤکی ککړوه اودهیواد علمای کراموهم خپل مسؤلیت وباله چی نظام خپلوبی لاریوته متوجه اوخپله ورسپارل شوی دنده ترپوې اندازی ترسره کړی چې په ترڅ کی ئی د پل خشتی په جامع جومات کی سره راټول اوپه سوله اییز لاریون ئی لاس پوری کړچې مرحوم مولوی محمدپذیر رحمت الله علیه هم په کې ګډون وکړ.

-چی بیا وروسته دداودخان کودتا رامنځته شوه چی دظاهرشاهی نظام څخه دبدی ، بی دینی ، اوپه مسلمانانو باندی ئی دظلم کچه ډیره اوچته وه دمسلمانانو څخه بندی خانی ډکی اوکمونستانوته ئی په ملکی اونظامی چاروکی زیات قدرت اواوچتی چوکی ورکړی داځکه چی کمونستانوپه ځوانانو کی زیات کار کړی وه نومسلمانان هم دغی خلاته متوجه شول ، اومولوی صاحب هم پخپل وارسره دځوانانو تربیی ته پام راواړاوه چی بی شمیره ځوانان ئی دکفاروسره دهراړخیزې مقابلی په موخه وروزل چی دوخت په تیریدوسره دمسلمانانو اوکمونستانوترمنځ واټن زیات اوبالاخره دغوایی په اوومه د۱۳۵۷ هش کال باندی کمونستانودقدرت واګې په لاس کې ونیولی.

په افغانستان کې د کمونیزم خپربدل:

-شوروي اتحاد د کمونیزم نظریات افغانستان ته راصادر کړل، تر څو لدي لاري افغانستان تسخیر کړي، افغانان په خپل کتارکې ودروي، د عربو بحر ته په رسېدو د عربو د تېلو منابعو او نورو اقتصادي اهدافو ته ځان ور نیږدې کړي، او هم پدې ټوله سیمه کې د غرب د نفوذ مخه ونیسي.

-د دي عقائدو له خپرېدلو وروسته په هېواد کې (د افغانستان دېموکراتیک ګوند) په نامه د کمونستانو حزب رامنځته شو. دې ګوند په افغانانو کې د خپلو نظریاتو د خپرولو لپاره جریدې رامنځته کړې چې په هغو کې یوه د نور محمد ترکي د ځانګې لخوا د بارق شفیعي په مشری د (خلق) او (بله) د ببرک کارمل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګې لخوا د سليمان لائق په مديريت د (پرچم) په نامه ونومول شوې. له څه وخت وروسته د نور محمد ترکي او ببرک کارمل تر منځ اختلافات رامنځته شول چې د دې ګوند د تقسيمېدو سبب شو. د نور محمد ترکي پلويان د خلق په نامه سره را غونډ شول، او د ببرک کارمل پلويان د پرچم په نامه، خو دواړو ډلو به په رسمياتوکې ځان (حزب دېموکراټيک خلق افغانستان) نوماوه.

-دوئ د ظاهر شاه د حاکميت په وخت کې په ښکاره په فعاليت پيل وکړ. په افغاني مکاتبو، ليسو او تعليمي مراکزو کې يې فعاليتونه شروع کړل، او د ځان لپاره د پلويانو د روزلو په مقصد يې تقريبا په ټول افغانستان کې فکري او تربيوي حلقې تأسيس کړې. دوئ په دې فعاليتونو او حلقوکې د کمونستو اديبانو، فيلسوفانو، ليکوالو او سياسي رهبرانونو په تېره د لينن فکري ادبيات او کتابونه تدريسول، روسي او کمونستي ناولونه، مقالې، فلسفه، عقايد او کتابونه به يې ژباړل او بيا به يې د خپلو پلويانو په واک کې ورکول.[2]

دهجرت لار:

-محمد زبير شفيقی ليکي : دثوردکودتا څخه وروسته لومړي کسان چې دهجرت لارې ونيوله .... مولوی محمدپذير اوملنګ دهغه زوی وه .[3]

-داچې مرحوم مولوی صاحب دويښ احساس خاوندوه دخپل ايمانی احساس اوديني مسؤليت په سرته رسولوسره يې دهجرت لارغوره وبلله په منطقه کې يې نورژوند تريخ شود ټينګ دکلی دمرحوم حاجی صاحب عبد الغنی اودهغه د ځوی ميرولی په ملګرتيا دهلمند ولايت د مرجې ولسوالې په نهم بلاک کې چې د

- کابل ټکی کام د مولوی عبد الهادی ليکنه . [2]
- اسلامی پاخون ص 43- 44 . [3]

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولوی صاحب د ماما زامن هریو هدایت الله خان او عتیق الله خان په نوم اوسیدل دهغوی سره یی دري میاشتې تیرې او بیرته کلی ته راستون شو .

-داچې زما مشرورور مرحوم استاد ملنګ مخکې پیښورته تللی وه لااو ګودرورته معلوم وه کورته راغی ، پلار او زوی دواړه سره یوځای د مشورې څخه وروسته په دی سلاشول چې سبابه ان شاء الله هجرت کوو

-زه چې په هغه وخت کې وړوکی وم دپلارسره مې یوځای د ټټنګ د کلی مو ماښام ناوخته قولک لنګرته درسیدو په هیله حرکت وکړ دکلي نه چې راووتو وضع ډیره زیاته خرابه وه هرلورې ته دکمونستانودپلویانوکوکارې اودهوراهوراسورې وهل په ډیردرز سره روانه وه .

- کله چې د لنګردښتې ته راورسیدو نو دخلقیانوچیغې زیاتې شوې باران اوریده ډیریخ وه شپه په راتلووه هلته په ادیره کې څه موده پاتې شووزه بالکل حیران وم چې چیرته روان یو او څه به کیږي کله چې شپه په تینکیدوشوه دخلقیانو چیغی او سورې هم څه ناڅه په کراریدوشوې .

- مولوی صاحب مرحوم پاڅیده ماویل : کاکاچیرې ځو ، هغه روان شو او زه ورپسې شوم ، دلنګردکلی څخه دقبلې خواته یوکور جوړشوی وه چې داد بسم الله ماماوه او میرمن یې دقولک دکلې وه موړبه ترور(خاله) ورته ویله هلته ورغلوددروازې ټکیدل خویوناشونی کاروه بام ته مو تیږې ورواچولې هغوی په ډیره ویره ورو ورو غږ وکړ څوک یې ، زما کاکا خپل ځان ورته معرفی کړ او دروازه یې خلاصه کړه چې هلته څه وخت په ویښوپاتې شوو دسهار درا ختو څخه مخکې ددوی دکورڅخه ووتو او قولک ته مو ځان ورساوه هلته زما دخاله کوروه چې خاوند یې محمد انور نومیده بیاوروسته زما خسرهم شو هلته مو دغه شپه تیره کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

-ماسپښین مهال زما مشرورور استاد ملنګ مرحوم هلته راغی اودشپې دقولک دکلي څخه دهجرت په لورروان شول ، زه بیرته ټټنګ کلی ته ستون شوم ، اودوي دواړو پیښورته هجرت وکړ، لکه څنګه چې مولوی صاحب دیوویښ ضمیر ځښتن وه او لادمخه دافغانستان داسلامی حزب سره ئې اړیکی درلودې نو په ورسک نمبریوسیمه کې چې دګوتو په شمیر مجاهدین هلته رسیدلی وه ورسره یوځای شو .

دچک د ولسوالي فتحه :

-شفیقی صاحب لیکي : درهبری له مرکز څخه په 1357 او 1358 شمسی کلونوکي .... اوملنګ (چې زمامشرورور دی) جلا جلا وردګوده راولیږل شول ترڅو دسیمې وضعیت درک او له ورښودل شویو کسانوسره اړیکې ټینګې کړي ،[4]

-دکفاروپه ضد دخلکوکرکه زیاته شوه چې پدې هکله دغه ډګر ته دسیمې یو شمیرمؤمن کسان شامل شول او عملاېي دکفاروپه ضد دجهاد سنګرته وردانګل چې دپاخون په زمینې برابرولوکې یې ددایمیردادو علاقه داری په سطحه .... ملنګ (زمامشرورور) او ځینې نورکسان دیادولو وړدي ، په عمومي ډول دغه ورونوته په مستقیم ډول له مرکزي حوزې څخه دشهید مدیرمحمد ولی خان او ځینې نوروورونولخوا هدایت ورکول کیده وروسته بیادغه تیت او پرک فعالیتونه د .... ملنک او ځینونورو په هڅه اوهاند سره یوا او متحد شول .[5]

- شفیقی صاحب لیکي :

- اسلامی پاڅون ص 56.[4]
- اسلامي پاڅون ص 58 .[5]

(c) ketabton.com: The Digital Library

-دخوات بیک سمند او اله سنګ حوزه ، د ملا[6]محمد پذیرزوی ملنګ چې دپیښورڅخه دحوت په میاشت کې سیمې ته راغی اوپه سیمه کې دعلیشې ، انبوخاک ، اله سنګ ، بیک سمند او ګوده له ځنوکسانوسره یې په فعالیت پیل وکړ.

-دیادونې ورده : چې کوموکسانوچې له ملنګ سره ارتباط پیداکړ، له هغه څخه یې پخواله حزب سره اړیکې درلودې خو ملنګ ورته دمرکزیت حیثیت غوره کړ.[7]

- داسلامی تحریک دمرکزي حوزې اودرهبری له مرکز«پیښور» سره ملنګ .... او ځینې نورکسان په تماس کې وو،چې دغه وروښولومړی په سیمه کې ځانګړي ځانګړي دفعالیت ساحه درلوده وروسته دغه ساحې سره ونښلول شې اوپه یوه قومانده په بریالي پاڅون سره سرته ورسیدې . [8]

- کله چې محمد امین ماما له پیښورنه راغی دسیمې او مرکزي حوزې درابط په حیث یې کار پیل کړ ، وروسته بیا ملنګ .... هم په پراخو فعالیتونولاس پورې کړ.[9]

- دتوپکو دویش په جریان کې آوازه خپره شوه چې هزاره ګان په وردګوحمله کوی ددی کارپه جریان کې چې څه تدبیرونیسې دجوزاپه اتمه نیته لاندی کسان سره جرګه شول : .... ملنګ ، او ځینونوروکسانو دحسین کلاپه غره کې غونډه وکړه چې په نتیجه کې : .... اوملنګ دعلاقه داری او هزاره ګانو داطمئنان

---

[6]-داد شفیقی علمیت او تربیه ښکاره کوي .
- اسلامی پاڅون ص 84.[7]
- اسلامي پاڅون ص 83-84. [8]
- اسلامی پاڅون صی 86 . [9]

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ارتباط لپاره واستول شول، شپه یې په کوډه کې تیره کړه سباپه دالان کی یی د (علاقه دار صاحب [10]
عبد الکبیرخان او نورو مجاهدینوسره یی وکتل . [11]

- دګردن مسجد په مجاهدینویو زیری وشوچې دمجاهدینو د ډاډ او اطمئنان سبب شو او هغه داچې
دپردیسو مهاجرینولومړی کاروان د نوموړو مجاهدینوسره یو ځآی شو ، چې دچک دولسوالی څخه ....
محمد نذیر ، مولوی محمد پذیر........... دلومړي ځل لپاره سیمې ته ورسیدل دچې دسیمه والولخوا یې بې
ساری ښه راغلاست وشو.[12]

- دسرطان په دولسمه نیټه یوه لویه غونډه جوړه شوه چې دتیروغونډو پرګدون والوسربیره دغه کسان
نورهم په کې شامل شول ..... مولوی محمد پذیر......... اونور. [13]

-کله چې دوردګوولایت دچک ولسوالی د ۱۳۵۸ هـ ش کال د زړورو مجاهدینو په لاس فتحه شوه نو مرحوم
مولوی صاحب لومړنی کس وه چې د مجاهدینو په اتفاق سره په منطقه کی دقضاء چاری وروسپارل
شوی چې پدی سره دمجاهدینو لومړنی قاضی وټاکل شو خوکله چې ولیدل شو چې دعلمیت ، خدای
ورکړی استعداد ، اوپوره زړورتیا څښتن دی نونورو اسلامی تنظیمونوهم دده په ټاکل کیدوسره څه
اعتراض ونکړاوپدی سره یومنتخب جهادی قاضی وټاکل شو.[14]

---

[10]-د لیکوال لخوا .
- اسلامی پاخون ص 91- 92 . [11]
- اسلامی پاخون ص [12]126
- اسلامی پاخون ص 128 . [13]
- دقاضی سید احمد شاه آغا خاطري .[14]

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چک او جلګې په ولسوالیو د روسانو یرغل:

۱۳۵۹ کال د اسد د میاشتې پنځمه د روژې د میاشتي۱۳ نیټه روسانو د سید آباد د ځېلو سره مل د چک ولسوالۍ په لوري هم یرغل پیل کړ. د چک ولسوالي چې تولې سیمې یې د ۱۳۵۸ کال دعمومي قیام په ترڅ کې د حکومت له واکه ووتې او کمونست حکومت تیر یو کال څو ځله هڅه وکړه چې د دې ولسوالۍ واک بیرته تر لاسه کړي ، خو دوی هر ځل د ماتې په ګاللو او ډیرو تلفاتو په ورکولو به بیرته شاتګ ته اړ کیدل . دا ځل روسانو غوښتل د حکومت دا تللی عزت بیرته را وګرځوي او دا ولسوالي له سره فعاله کړي نو یې د سلګونو ټانکونو او زرګونو عسکرو په ملاتړ د چک په ولسوالۍ برید وکړ .

-د تیرو جګړو د تعامل له مخې به ، چې کله هم دولتي ځواکونو په چک د حملې پلان ونیو ، نو مجاهدینو به د چک د درې د لومړی برخې کلي د دې کبله چې خلک زیانمن نشي د ولسوالۍ نورو برخو او یا نیژدې غرونو ته لیږدول . ځکه په تیرو قووو کې دا کلي ډیر ځوریدلي ؤ یو ځل له دې وړاندې د ګلي د کلي ۲۰ کورونه دولتي قواوو وسوځول، بل ځل یې درمندونو ته اور ورته کړ،چې په یوه ځل د استاذ ظفرخان درې جریبه شولې وسوځیدې، دا ځل هم د معمول په شان د چک د لومړی برخې خلک د علیشې د غرونو په لوري روان ؤ

. -نو له همدې امله د ملکي خلکو تلفات هم ډیر زیات شول چې د پیښې اصلي جریان د فرید د کلي اوسیدونکی ګل مرجان د عبد الله جان زوی داسې بیانوي:

-سهار وختي اوازه خپره شوه چې د توپ په دشته کې د روسانو لویه قوه راټوله او غواړي د چک په ولسوالۍ حمله وکړي په دې سره د ډیرو کلیو ښځه د قتل عام له ویرې ډیر خلک د علیشې د غره په لور له ښځو او ماشومانو سره روان شول ، د لمر ختلو سره ځیني خلک غره ته ورسیدل او ځیني لا په لاره روان ؤ ، چې د توپونو او راکټو د ډزو باران جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

-بل خوا مخکې تر دې چې مجاهدین سنګرونو ته ورسیږي ، روسې عسکر ددوی تر شا له هلېکوپټو پلي شول، ګڼ شمیر هلیکوپټرو د علیشې د درې په غونډیو کې عسکر پلې کړل ،) د تیرو یرغلونو په خلاف دا ځل روسانو خپل تکتیک بدل کړی ؤ ، په کوم مورچل کې به چې مجاهدینو جګړه کوله روسانو به په هلیکوپټر و کې پوځیان ددوی تر شا پلي کړل ، له ځمکې او هوا به يې مجاهدین تر برید لاندې ونیول ،د شاته تلو لارې به یې پرې بندې کړې ،په دې ډول د مجاهدینو تلفات په ټولو وردګو کې زیات شول ،د چک ولسوالۍ په) ګرداب او شاه قلندربابا (علیشه ،بیک سمند ،آب پران ،ګردن مسجد ، او د بوم تنګي په مورچلو کې سختې مقابلې وشوې (د حزب اسلامي مجاهدینو) د ملک امیر خان په مشرۍ چې په علیشه کې یې مرکز درلود او دحرکت او جمیعیت یو یو ګروپ هم همدلته ؤ(دروسانو سره جګړه پیل کړه ،د روسانو ټانکونه ناوخته په ١٢ بجو د لنګر ډاګ ته راورسیدل ، او ګڼ شمیر هلیکوپټرو په مجاهدینو بمبارد کاوه بلې خوا ،روسانو په لویو توپونو د علیشې دره او غرونه له لیرې واټنه ویشتل، د روسانو پلو عسکرو د ګډعلي ځخه تر علیشې پورې په ټولو کلیو کې چې ځوک میندل نو یې ووژل ، په ملی خیلو ، سیدانو، فرید کلیو کې یې خلک قتل عام کړل ، له بل لوري کومې کډې چې په لاره دغره خواته روانې وې د درې په منځ کې تر برید لاندې راغلې او زیاتره همدلته ووژل شول ، روسانو تر ١٢ بجو پورې د مجاهدینو مقاومت ختم کړ، ځینې شهیدان او نورو د علیشې غره او د بیک سمند درې ته شاتګ وکړ.

-روسانو د بیک سمند او د چک د ولسوالۍ په لورې پرمختګ وکړ، ماښام مو د شهیدانو په راټولولو او دفن کولو پیل وکړ ،

په لومړۍ شپه مو ٤٠ تنه شهیدان دفن کړل ، دا چې روسانو لا شتون درلود ،ونه توانیدو پاته شهیدان دفن کړو ، نو نور ٣٦ تنه مو په دوهمه شپه دفن کړل).په دې ورځ ټولټال په ګرداب کې) ١٢ (تنه ،په علیشه کې) ٦٠ (تنه او په بیکسمند کې) ٤٨ (تنه شهیدان شول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه ورځ روسانو د بیک سمند او چک په لور پرمختګ :

-هلته په بیک سمند[15] کې یوشمیر نورو مجاهدینو ،په یوې دهشکې سره تر ماښامه جګړه وکړه ،د خوات د سیمې مجاهدین په آب پران کې د بت د غاښې ښې لوري ته سهار تر ماښامه ایماني غیرت وځلاوه ، روسان چې ددوی له ماتولو ناتوانه شول ،په زهري مرمیو یې د آب پران تنګی وویشت ،او مجاهدین یې شهیدان کړل چې شمیر یې) ۲۲ (تنه ؤ (ددې شهیدانو په نوم د چک د بازار سره یو ځلی هم جوړ دی ،چې نومونه یې پرې لیکل شویدي. چی متأسفانه زه و نه توانیدم ددی شهیدانو نومونه تر لاسه کړم ، که څوک یې په کمنټ کی ولیکي ډیره مهربانی به یی وي .

-همدا شان دې قوې د چک په خلیلي کې د آغاجان د عبدالخالق د زوی کور بمبارد کړ،چې کور یې وران او یوه لور یې شهیده شوه ،همدا شان د سردار خان کور یې بمبارد کړ،یوه ۱۵ کلنه لور یې شهیده شوه ، د سپین ګل د سخي جان د زوی کور یې بمبارد کړ،چې کور او مال یې ټول له منځه ولاړل، همدا شان د نومورې کلي یوه تن مؤمن د ګل نبي زوی په پټي کې غوښتل روسان په لور ووهې چې بیا یې شهید کړ .دا قوه د چک ښخه د بوم په لوري پرمخ ولاړه په بوم کې د مرحوم حاجي احمدجان او ملاظاهر جان په مشرئ سخته جګړه وشوه ، چې احمدجان ټپي او ظاهر جان له یو شمیر نورو مجاهدینو سره شهید شو ، قوه نوره هم پرمخ ولاړه او تر دې چې جلګې ته هم ورسیده ، په تنګې سیدانو کې د جلګې د مجاهدینو عمومي قوماندان بسم الله خان او یوشمیر نورو مجاهدینو ،په میړانه خپل موچلونه وساتل ،تر څو چې شهیدان شول.

---

[15]- مور د ټټنګ دکلی ښخه سهار وختي دکورنو سره ووتلو کله چې دحسین کلاښخه تیرشوو کورو چې د اردو ښخه وړاندې روسانو خپل عسکر د طیارو ښخه ښکته کړي وه نو یوه دهشکه وه چې مجاهدینو تر ماښام پور ی د روسانو مخه نیولې وه بیا ماښآم روسان راتیرشول ښځې او ماشومان دجلیل کلی ته لاړل ددې ښخه وروسته مور عربانو دری د کوډی کلی ته مهاجر شوو چې د ژمي تیریدو وروسته زمور فامیل هم پاکستان ته مهاجر شوو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

-تر لسو ورځو وروسته د روسانو او داخلي کمونستانو دا لوی لښکر بیرته کابل ته راوکرځید ،داچې په جلګه او د چک ولسوالي په نورو سیمو کې روسانو څه وکړل زه یې د معلوماتو په راټولولو بریالی نه شوم ،نو له لوستونکو څخه بښنه غواړم . او هیله لرم چې ځوان لیکوالان له ما سره مرسته وکړي د هغو شهیدانو نومونه را ټول او په کمنټ کې ولیکي په ټولیزه توګه ددې قوې د راتګ څخه تر بیرته ګرځیدو پورې د وردګو په ټولو سیمو کې) ۱۲۰۰ (تنه په شهادت ورسیدل چې په لسو ورځو کې ددې ناورین همدا نتیجه وه،چې وردګو وځکله[16].

-بیاکله چی داسلامی تنظیمونوخپل منځی جګړی پیل شوی مرحوم مولوی صاحب محمد پذیر بیا پیښورته راغی اود ژوند په پای کی دوینی په سرطان اخته شو چی تقریبا دڅلورو میاشتو مریضی څخه وروسته دپنجشنبی په شپه ۱۷ / ۲ / ۱۳۷۳ هش کال چی د (می) میاشتی داوومی نیټی ۱۹۹۲ میلادی کال سره سمون خوری دهجرت په دیارکی ئی دتل لپاره ددی فاني دنیا سره خدای په امانی وکړه .

روح ئی د ښاد یاد ئی دتل وی .

په اړه ئی دخپلو دوستانوڅرګندونی :

۱- دجهاد د وتلی مشر او د مرحوم مولوی محمدپذیر رحمه الله تعالی د سنګر د نږدی ملګری څرګندونی په لاندی ډول سره پیلیږی :[17]

-ښاغلی قاضی سید احمدشاه آغا وائی :

-د ۱۳۵۸ هـ ش کال ددلوی میاشت وه چی کمونستانو دجهنمی زندان څخه آزاد شوو او هر څوک دخپل کور اووطن په لوری لاړل ، زه هم په ډیره بیړه له کابله دخپل کور په لوری ولاړم له نیکه مرغه چی دوردګو

- دوردګوولایت ددوه لسیزویادښتونه ، محمد شفیق صادق .[16]
- دقاضی سید احمد شاه آغا خاطری .[17]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولایت د چک ولسوالی لا مخکی د مجاهدینو لخوا دکمونستانو له سری خوارو څخه پاکه او آزاده شوی وه د مجاهدینو مرکزونه په کی فعال وو.

-څو ورځی وروسته دحزب اسلامی مرکز ته ولاړم ، ځنی مجاهدین می د متعلمی او تحصیلی دوری څخه پیژندل ، او ځنی کلیوال او دولس خلک وو ، هریو دعقیدی مدافع ، دعزم او ارادی څلی او دسنگر اتل معلومیده .

-دعقیدی د دفاع او دسنگر د ساتلو خبری او مجلسونه وو ، هرمجاهد روسانو او دهغه گوډا گیانو ته په لاس په اورکی خوت ، دشهادت کیسی وی ، او د دونیا له ژوند څخه بی پروا ئی وه .

-دهر چا خبری می اوریدلی او زه هم ډیر خوشحاله وم ، او د دعوت په ثمره باندی نورهم ډاډه کیدم ، ترخنگ می یو دروند ،نورانی ، با وقاره سړی ناست وو ، چی مجاهدینوئی ډیر عزت او احترام کاوه ، دده هر ه خبره به مجاهدینو ډیره په دقت اوریدله ، په خبروکی ئی علمی وزن وو، چی هره پوښتنه به ځینی وشوه په ډیر ښه لهجه او علمی دلائلو به ئی ځواب ورکاوه ، دتیرو زیاتو خبروئی ډه ډه کوله دروند اوعزتمن سړی وو.

-داسړی مولوی صاحب محمد پذیر مشهور په" قاضی پذیرکو" وو، دخدای ښلی په هکله مې چې څه اوریدلي وه همغسې وه اوکله چی بلد شوو رښتیا هم چی دهمداسی صفاتو څښتن وو.

-دچک ولسوالي داولو محرکینو څخه وو چی خلک ئی دکمونستانو په ضد پاځون ته هڅولی وو، دجهاد فتوی ئی ورکړی وه ، خپله مدرس ، عالم اود فقهی متخصص وو، همدا دده علمی نبوغ وو چی دجهاد له اولی ورځی څخه د چک او دایمیردادو د ولسوالیو د قضاء مسؤلیت يې په غاړه اخستی وه ، حتی کله ناکله به دوردکو ولایت دنورو ولسوالیو څخه هم قضایاوی ورته راوړل کیدلی ، او په ښه توگه به ئی حل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کولی ، خلک ئی په تقوی او پرهیزګاری ډیر ډاډه وو ، همدا لامل وه چی په قضائی پریکړو کی موفق او دولس خلکوته ئی پریکړی دپوره منلووړ وی .

-دچک او دایمیردادو د جهاتو په سطحه د متنفذینو اوقوماندانانو په عضویت یوه لویه شوری رامنځته شوه چی مرحوم قاضی محمدپذیر ئی یو له مؤسسینو څخه وو، د ډیری شدیدی رایی خاوند وو، د ورو نزاکتونو څخه به ئی د ډېی کولو مشوره راکوله .

-دحوصلی او برد باری خاوند وو، او په حوصله به ئی توصیه کوله ، دچارو په هکله به ئی تصمیم د پوهی اوبیا به ئی دتصمیم او پلان په هکله تردید نه کاوه ، دجهاد دامانتونوښه تکړه امانت داروو، د چلولی او فریب څخه ئی نفرت درلود ، دقضائی مسائلو په هکله ئی ډار اوتشویش نه درلود ، پخپلو کړو وړو ډیر ډاډه وو.

-اوکله چی دافغانستان داسلامی حزب د وردګو ولایت مالی مسؤل شو ډیر امین وو، که څه هم دجهاد په دوران کی دولایت د مالی مسؤل سره نقدی امکانات محدود وو ، خو قاضی صاحب به بیا هم مجاهدینو سره کومک او مرسته کوله او مجاهدینوبه د پلارپه څیردده احترام درلود ، او مجاهدینوبه خپل مشکلات په ډیره آزاده توګه ورسره شریکول ، مشوره او دحل لاره او چاره به ئی ورښودله .

لنډه داچی که دقاضی صاحب محمد پذیر دده دهلو ځلو په هکله کتاب ولیکل شی لا به هم لږوی ، قاضی صاحب دخپل عمرپه وروستیو ورځوکی چی دعمرخزانه ئی په تمامیدووه دوطن دآزادی په هکله ارمانجن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اود هیلوغوتې ئې ونه سپېړل شوه ، دعمرپه (۵۴) کلنی او په کال ۱۳۷۳ هـ ش له دی فانی دنیا څخه ئی دهجرت په دیارکی سترګی پټی کړی الله جل جلاله د فردوس جنت ورکړی .[18]

۲- د مرحوم قاضی صاحب محمد پذیرپه یاد :

(قاضی محمد حسن اسلامی د مرحوم قاضی صاحب دهجرت او جهاد دسختوورځوملګرئ یادښت)

-هلته چی د نورمحمد ترکی له ناولی کودتا وروسته هجرت ته مجبور شوم زه او قاضی فیصل پیښور ته لاړو د ورسک کیمپ د یو شمیرهغو مبارزینو پنډغالی ته ورغلو چی هغوی هم زموږ غوندی د کمونستانو له د ظلم له لاسه خپل وطن پری ایښی وو او په هجرت مجبورکړی شوی وو، په دی کیمپ کی می یو ترټولو سپین ږیری عالم ولید چی مولوی محمد پذیرد بکسمند یو مدرس عالم وو اوبل می نسبتا ترټولو کوچونی مهاجرولید چی هغه د مولوی صاحب تنکی زوی محمد نذیرملنګ وو دوی دواړه چی د خپل کور مشرانو او سرپرستان وو، سړی فکرکاوه چی ځرتونه به وهی خو مولوی صاحب د همت او استقامت وو ، موږ ته به یی داډ را کاوه خپه کیږی مه الله جل جلاله به کمونستان ورک کړی وطن به آزاد شی سرلوړی به خپل وطن ته زو،

-خو کم وخت تیرشو چی وردګو ته دجهاد لپاره راغلو له پیښوره تروردګو په ۱۳ ورځو کی راورسیدو د دی سختی خطرناکی اوګدی لاری مشکلات ما په خپلو خاطرو کی لیکلی دی دوډی نه وه لاره سخته اوږده د غرو رغونو هسکی تیټی د شپی د زرملی د ماښامه څخه ترسهاره مزل وهل څه عادی خبره نه وه بیا مولوی صاحب محمد پذیرغوندی یوه سپین ږیری عالم ته او ورسره تنکی ځوان زوی یی استاد محمد نذیرچې په

---

[18] - دقاضی سید احمد شاه اغا د لیکنې پای .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(استاد ملنگ) مشهور وه هم په لوړو ژورو کی به مو تیندکونه خوړل او چیری به په ویالو او لښتیو کی راپری وتو.

-لنډه دا چی وردکو ته راورسیدو د چک ولسوالی نوی فتحه شوی وه د جلګی علاقه داری څو ورځی له مخی فتحه وه ، خوشحالی وي دمولوي صاحب خبره رښتیا شوه ، الله تعالی کمونستان ذلیله کړی وه سیمه آزاده وه هلته شورا اوولسوالی مجاهدینو فعاله کړی وه ، مولوی صاحب محمد پذیردولسوالی قاضی وټاکل شو، اوددې ترڅنګ به یی په مرکزې مجاهدینوته د ډوډی په مهال کاسې ایښودلې اوخپله به یی خدمت کاوه ، مولوی محمد پذیر او مولوی عبدالظاهرجان آخندزاده داسلامی تحریک دځوانانودپلرونوپه شان د داړ اوتسل ستنې وې اومجاهدین به یی شاوخوا دزامنوپه شان را ټول وؤ ، هغه د جهاتو قاضی شو خو باجرأته قاضي اوتل به یی فقهی کتابونه او معتبری فتاواوې په شا ګرځولې او ترنیموشپوبه مطالعه کوله ، ترڅو په حکم کې خطا نشي .

-مابه تل ورسره بحث کاوه ، ژورعلم یی درلود اوتل به یی خپل معلومات په نوې اصطلاح آبدیت ساته ، هغه د سنګر مفتی وه ، دجهاد قاضی وه ، اوهرعالم دیته زره نشوای نیولی ، هغه د قوی عزم ، کلک تصمیم ، کلکې ارادې او بشپړتوکل څښتن وؤ .

-تل به ئی سنګرونوکې مجاهدینوته احکام بیانول ، هغه ښه عابد اوذاکر سړی وه .

-بیا دجلوزوکیمپ کې سره ګاونډیان وه داختر لپاره موغوښتل خپلو نژدې ګاونډیانوکې ډوډۍ وکوو، خبره پدې شوه چې یوازې دنارینه ؤ لپاره اوکنه دښځولپاره به هم ډوډۍ وي ، ده وویل : قسم دی چې ښځوته ډوډی ونه کوئ که زه پدې پروګرام کې درسره موفقه وکوم .هلته زه دې خبرې ته متوجه شوم چې د ښځوپه هکله ئی څومره مهربانه ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-هو! هغه په جهاد او مبارزه کې مؤمنانه تشدد درلود خوپه مسلمانانو ډیر مهربانه ؤ ، اوبیائی د ښځومظلومیت نشوای زغملئ هغه په مختلفودفترونوکې هم په امانت دارئ کاروکړ.د افغانستان د فتحې شپېط ورځې وې چې د الله جل جلاله تقدیروه هغه وفات شو.

-الله جل جلاه د جنتونه ورکړي ، اوجهاد او هجرت په سختیوکې ئې خپل زامن ښه عالمان کړل استاد ملنګ (محمد نذیر علمیار) او استاد محمد بشیر مدني داسلامی علومودزده کړې لپاره سعودی ته واستول او الحمد لله چې ښه عالمان خپل وطن ته راغلل اود هیواد تکړه کدرونه شول .الله جل جلاله د مرحوم قاضی صاحب ته جنتونه ورکړي او اولاره ئی دله لارویانوډکه وه .[19]

3- دزبیر شفیقي نظرمخکې د هجرت په لارکی تیرشو.........

لیکوال : محمدبشیر مدنی دمولوی محمدپذیر زوی دمدینی منوری داسلامی پوهنتون دحدیثودپوهنځی څخه لیسانس اودپیښور پوهنتون څخه ماستری لری اوفعلا په کابل کې دپوهنې وزارت داسلامی زده کړوپه معینیت کې دعلمی اومسلکی غړی په حیث دنده اجرا کوي .

[19] - قاضی محمد حسن اسلامی دقاضی صاحب دهجرت او جهاد دسختوورځوملګرئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاتمه

الحمدلله چې د مرحوم مولوی محمدپذیر آخندزاده رحمه‌الله پیژندنه مو بشپړه کړله . دا کتاب موږ د یو داسې شخصیت له ژوند سره اشنا کوي، چې د خپل ژوند هره لحظه یې د الله تعالی رضا، د اسلام خدمت، او د افغان مظلوم ولس د آزادۍ لپاره وقف کړې وه.

-قاضي محمدپذیر رحمه‌الله د علم، عمل، زهد، جهاد او تقوی مثال و. هغه د خپلو زده کړو له بشپړولو وروسته د امام، مدرس، او قاضي په توګه خپل ملت ته خدمت وکړ. د کمونیستي اشغال پر مهال یې د هجرت او جهاد لارې غوره کړې، او د وردګو ولایت په چک او جلګې ولسوالیو کې د اسلامي نظام د بنسټ ایښودونکو له جملې څخه شو. هغه د جهاد په ټولو برخو کې فعاله ونډه لرله، او د علماوو په صف کې یې ستر رول ادا کړ.

-که څه هم د ژوند پای ته نږدې د سرطان ناروغۍ پرې راغله، خو تر وروستۍ شیبې پورې یې د حق لارې نه انحراف ونه کړ، او په هجرت کې یې د حق کلمه پورته وساتله.

موږ د داسې شخصیتونو په تاریخ افتخار کوو، او باید د دوی له ژوند نه عبرت واخلو، او راتلونکی نسل پرې وروزو. د الله تعالی نه دعا کوو چې مرحوم مولوی صاحب ته جنت الفردوس ورکړي، او دا لیکنه یې د صدقې جاریې په توګه قبوله کړي.

آمین یا رب العالمین

محمد بشیر مدني دمرحوم مولوی صاحب کشرزوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمنابعو فهرس

۱- دچک او دايميردادو اسلامی پاڅون دزبير شفيقی ليکنه .

۲- دقاضی سيد احمد شاه آغا خاطري . ناچاپ .

۳- وردگوولايت ددوه لسيزويادښتونه ، محمد شفيق صادق . انرنيټ .

۴- قاضی محمد حسن اسلامی دقاضی صاحب دهجرت او جهاد دسختوورځوملګرئ ، خاطرې ناچاپ .

۵- کابل ټکی کام د مولوی عبد الهادی ليکنه .انترنيټ .

۶- محمد بشير مدنی د کتاب ليکوال .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library